Süleyman Demirel Üniversitesi,
Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi
8-1 (2004) 59-70

Isparta Tarihi Ayazmana Mesireliği'nin Açıkhava Rekreasyonu Açısından Kullanıcı Özellikleri

A. TOLUNAY, H. ALKAN, M. KORKMAZ

Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Orman Mühendisliği Bölümü Isparta

Özet: Bu araştırma, Isparta İli'nde bulunan "Tarihi Ayazmana Mesireliği"nin açıkhava rekreasyonu açısından kullanım özelliklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada yöntem olarak anket ve gözlem teknikleri kullanılmıştır. Anket çalışmasına katılan kişi sayısı 432'dir.Araştırma sonuçlarına göre; (1) Mesire alanı ağırlıklı olarak Isparta İli kent halkı tarafından kullanılmaktadır, (2) Ziyaretçilerin büyük çoğunluğu mesire alanından kullanımından memnundurlar, (3) İldeki rekreasyonel talebin hızlı bir şekilde artması nedeniyle, mesire alanındaki ziyaretçi kullanımı bazen kapasitenin üzerine çıkabilmektedir, (4) Mesire alanı ziyaretçi kullanımının yoğun olduğu zamanlarda zarar görebilmektedir, Bu sonuçlara göre; (1) Mesire alanının kullanımı ziyaretçi taşıma kapasitesine göre yapılmalıdır, (2) Artan rekreasyonel talebi karşılamak için, yeni açık hava rekreasyon alanları halkın hizmetine sunulmalıdır.

Anahtar Kelimeler : Açıkhava Rekreasyonu, Tarihi Ayazmana Mesireliği, Ziyaretçi Kullanımı.

Outdoor Recreational User Characteristics Of Isparta-Ayazmana Historical Promenade

Abstract: This study was carried out to determine outdoor recreational characteristics of and user attitudes to 'Ayazmana Historical Promenade of Isparta. The method of the study is based on a questionnaire survey carried out with 432 visitors and also on site observations. The result of this study led to the following conclusions: (1) The study area is mainly used by people who live in Isparta. (2) The majority of visitors like the promenade. (3) With the increasing recreational demand, sometime visitor number is exceeding the recreational capacity of the area. (4) As a result of the heavy use, some parts of the study area have been damaged. In the light of the results, following recommendations were made: (1) Management of the visitors should be determined in accordance with the recreational carrying capacity of the area. (2) New outdoor recreational areas should be created in order to meet increasing outdoor recreational demand.

Keywords: Outdoor Recreation, Ayazmana Historical Promenade, Visitors Usage.

Giriş

Günümüzde teknolojik yenilikler insan yaşantısını kolaylaştırırken, bir takım sorunları da beraberinde getirmektedir. Örneğin; teknoloji insanların fizyolojik gereksinmelerinin karşılanmasını kolaylaştırmakta, ruhsal ve psikolojik gereksinmelerinde ise yalnız bırakmaktadır. Bu eksikliği giderme çabasında olan insanoğlu, iç dünyasını doyuma ulaştıracak çeşitli eylemlere yönelmektedir. Bu eylemler, bireyin çalışma dışı zamanlarda hoşlandığı bir işle uğraşması şeklinde olabilmekte ve insanoğlunu ruhsal ve bedensel açıdan yenilemektedir. İnsanoğlunun ruhsal ve bedensel açıdan yenilenmesini sağlayan boş zaman eylemleri, *rekreasyon* kavramı ile tanımlanmakta ve açıklanmaktadır. Rekreasyon; bireylerin beğenisi bakımından doyurucu, ruhsal ve bedensel yenileme amacını taşıyan,aynı zamanda bireyin sosyal, kültürel, ekonomik ve fizyolojik olanakları ile bağımlı boş zaman kullanımlarını içeren eylem ya da eylemlerdir [1].

Rekreasyon, tek bir eylem şeklinde yapılabileceği gibi, birden fazla eylemi de kapsayabilmektedir. Rekreasyon eylemlerinin; ev içi eylemler, kapalı yer eylemleri ve *açıkhava* eylemleri şeklinde ayırımı bulunmaktadır. *Ev içi rekreasyon eylemleri;* bir barınma mekanında yapılan eylemler (kitap okuma, müzik dinleme, özel hobileri yapma, vb.) olup, fiziksel olarak sınırları belli ortamlarda yapılmaktadır. *Kapalı yer rekreasyon eylemleri;* topluma açık yerlerde (sinema, tiyatro, kapalı spor salonu, vb.) yapılan eylemler (sinema veya tiyatro gösterisi, spor karşılaşması izlenmesi, vb.) olup, fiziksel sınırları ev içi

eylemlere göre daha geniştir. *Açıkhava rekreasyon eylemleri ise;* açık havada yapılan insan istek ve arzularının özgürce tatmin edildiği eylemler (yürüyüş, piknik, manzara seyretme, kamp kurmak, balık tutmak, vb.) şeklinde olup, fiziksel açıdan sınır tanımamaktadır. Günümüzde açıkhava rekreasyon eylemleri oldukça çeşitlenmiştir [1].

İnsan istek ve arzularına göre farklılıklar gösteren rekreasyonel eylemler çeşitli rekreasyon kaynaklarında yapılmaktadır. Bu kaynaklar fiziksel sınır ölçütleri dikkate alınarak kapalı yer rekreasyon kaynakları ve açıkhava rekreasyon kaynakları olarak *iki ana bölüme* ayrılmıştır. *Kapalı yer rekreasyon kaynakları,* insanoğlu tarafından önceden yapılmış veya düzenlenmiş fiziksel sınırları belli kapalı mekanlar şeklinde olup; doğal çevre ve açıkhava ile hiçbir ilişkileri bulunmamaktadır. *Açıkhava rekreasyon kaynakları ise,* fiziksel sınırları bulunmayan ve geniş alanları içeren kaynaklar olup; *üç tipi* bulunmaktadır. *Birinci tip açıkhava rekreasyon kaynakları,* kullanıcı kitlenin çok yakınında yer almakta ve küçük alanları kapsamaktadır. Bunlara 1-2 ha'lık alanları olan belediye ya da kent parkları örnek olarak gösterilebilir. Ayrıca; çocuk bahçeleri, yüzme havuzları, yerel parklar, hayvanat bahçeleri, birinci tip içinde yer alan açıkhava rekreasyonu kaynaklarıdır. *İkinci tip açıkhava rekreasyon kaynaklarının* en önemli özelliği, sahip oldukları eşsiz ve üstün doğal güzelliklerdir. Çok geniş alanları içeren bu kaynakların başlıcaları; ulusal parklar, ulusal anıtlar, savaş alanları ve yaban hayatı alanları olmaktadır. *Üçüncü tip açıkhava rekreasyon kaynakları,* birinci ve ikinci tip rekreasyon kaynakları arasında yer almaktadır. Alan itibariyle birinci tip açıkhava rekreasyon kaynaklarından büyüktür. Genellikle, günlük ve hafta sonu kullanımların yaygın olduğu bu rekreasyon kaynakları, yerleşim birimlerinden 1-2 saatlik uzaklıkta bulunmaktadır [1].

Rekreasyonel eylemlerde görülen hızlı gelişme ve değişimler, bu eylemlerin yapıldığı kaynaklara yönelik talepleri arttırmaktadır. Sanayileşme sürecini tamamlamış ülkelerde rekreasyonel talep, geometrik olarak artmaktadır. Bu süreci tamamlamış ülkeler kadar olmamakla birlikte, sanayileşmede giderek hız kazanan ve kentleşmede önemli yapısal değişikliklere sahne olan ülkemizde ise, özellikle kalabalık kentlerde rekreasyon konusunda önemli değişimler görülmektedir [2]. Ülkemizde bu değişimlerin belirlenmesine yönelik araştırmalar yapılmış, fakat bunlar gelişmiş kentler ve turistik ziyaretçi sayısı yoğun olan yörelerle sınırlı kalmıştır [2,3,4,5,6,7]. Bunların yanında bazı kentlerin çevrelerindeki açıkhava rekreasyonu alanlarının ziyaretçi potansiyelinin ve kullanım özelliklerinin belirlenmesine yönelik araştırmaların yapıldığı da görülmektedir [8,9,10]. Fakat, toplumun açıkhava rekreasyonu taleplerini sağlıklı bir şekilde belirleyebilmek için benzer araştırmaların farklı yöre ve kentlerde de yapılması gerekmektedir.

Isparta İli ülkemizin hızlı büyüyen ve gelişen kentlerinden birisidir. İl, ulusal park, tabiat parkı, orman içi dinlenme yeri, mesire alanı, vb. gibi rekreasyonel kaynaklar açısından zengin bir potansiyele sahiptir. Ayrıca, kent ya da belediye parkı olarak halkın kullanımına sunulmuş rekreasyon alanları da mevcuttur. Fakat, bugüne kadar yörede açıkhava rekreasyonu kullanım özelliklerini belirleyen araştırmalar yapılmamıştır. Açıkhava rekreasyonu ile ilgili bu yöreye yönelik yapılacak araştırmalara öncülük etmek amacıyla bu araştırma ele alınmıştır. Araştırma, bir kent parkı olarak birinci tip rekreasyon kaynakları arasında yer alan *"Tarihi Ayazmana Mesireliği"* adıyla bilinen rekreasyon alanında yapılmıştır. Araştırmada mesireliğin açık hava rekreasyonu bakımından kullanım özellikleri belirlenmiştir.

Araştırma *gözlem* ve *anket çalışması* olarak iki şekilde yürütülmüştür. *Gözlem çalışmasında* değişik gün ve saatlerde mesire yeri ve mesire yerini kullanan ziyaretçiler gözlemlenerek notlar alınmıştır. *Anket çalışmasında ise,* araştırma amacı doğrultusunda hazırlanan anket formları ziyaretçilere verilmiş ve doldurmaları istenmiştir. Anket formları değerlendirilmiş, gözlem çalışmalarıyla elde edilen verilerle birlikte bulgular ve sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırma Alanının Tanıtımı

Isparta İli ve Rekreasyon Kaynakları

Isparta İli, Akdeniz Bölgesi' nde yer almakta olup yüzölçümü 8 933 km² 'dir. Rakımı 1050 metredir. 2000 yılı nüfus sayımına göre ilin genel nüfusu 514 379, il merkezi nüfusu ise 147 979 'dur [11]. İlin doğusunda Konya, batısında Burdur, güneyinde Antalya ve kuzeyinde Afyon İlleri yer almaktadır. Isparta İli arazi yapısı itibariyle oldukça dağlık bir yapıya sahiptir. İlin yükseltilerini oluşturan Batı Toroslar 'ın uzantıları arasında, zamanla suyla dolarak bugün göl durumuna gelen kapalı havzalar yer almaktadır. Isparta, Akdeniz Bölgesi'nde yer almasına rağmen, doğal koşulları ve ekonomik etkinlikleri bakımından Orta Anadolu illeriyle benzerlikleri bulunmakta, ancak sanayinin gelişkinliği ve tarım sektöründeki aktif nüfus oranları nedeniyle de bu bölgeden farklılık göstermektedir.

Isparta İli el sanatları, halıcılık, gül yağı, meyve ve tatlı su ürünleri üretimi ile önemli bir ihraç merkezidir. Doğal güzelliklerin yanısıra sosyal yapısının bozulmayışı, gecekondulaşma eğilimi göstermemesi, göç hareketinin görülmeyişi Isparta'ya özgü özelliklerdir [12].

Isparta ve çevresindeki önemli doğal güzellikler ve tarihi eserler arasında; Ulu Cami, Firdevs Bey Cami, Halil Hamit Paşa Kütüphanesi, Firdevsbey Çarşısı, Atabey Medresesi, Dündar Bey Medresesi, Ayazmana Mesireliği, Milas Mesireliği, Eğirdir Gölü, Kovada Gölü ve Zindan Mağarası bulunmaktadır. Bu tarihi ve doğal varlıklar Isparta'nın önemli bir açık hava rekreasyonu objesi olmasını sağlamaktadır. İlin önemli açıkhava kaynaklarından ait bilgiler aşağıda verilmiştir.

Kızıldağ Milli Parkı

Kızıldağ Milli Parkı; 1969 yılında milli park olarak ilan edilmiş olup, alanı 59 600 ha'dır. En önemli kaynak değerleri; saf sedir ormanlarının varlığı, stepe geçiş zonundaki orman alanları ve koruma altındaki Beyşehir Gölü olmaktadır [13]. Milli park, 1100-1800 metre yükseltileri arasında yer almaktadır. Park, son derece zengin bir floraya sahiptir. Bölgede 1200'ün üzerinde tohumlu bitki taksonunun bulunduğu ve bunların 195 'ini endemik taksonların oluşturduğu belirtilmektedir [14]. Karaçam, milli park içerisinde en geniş yayılışı olan odunsu türdür. Park, fauna açısından da zengindir. Beyşehir Gölü'nde tatlı su levreği (sudak), sazan, kızıl kanat, siraz, akbalık ve gökçe, gibi önemli balık türleri yaşamaktadır. Göl kenarının sığ kesimlerinde oluşan sazlık ve bataklıklar su kuşlarının beslenme ve üremelerine uygun ekosistemler oluşturmaktadır. Ayrıca park, Dedegül Dağı ve Kızıldağ'ın yüksek ve kayalık kesimlerinde elverişli yaşam alanlarının olması nedeniyle, kuş türleri açısından zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Parkta memeli türlerinden; yaban domuzu, tilki, vaşak ve tavşan bulunmaktadır. Diğer yaban hayatı türleri ise; sincap, bozkurt ve sansardır [14]. Kızıldağ Milli Parkı'nda Pınargözü, Arak ve Kocataş Mağaraları bulunmaktadır. Mağaracılık bilimiyle uğraşanlara göre dünyanın en büyük mağaralarından biri olarak kabul edilen Pınargözü Mağarası, Yenişarbademli'nin 8 km kuzey batısında olup, mağara girişinin yükseltisi 1530 metredir. Mağaranın içine dar bir koridor uzanmaktadır. Mağara birçok yönüyle ilginç olanaklar sunmakta ve turistlerin büyük ilgisini çekmektedir [15].

Kovada Gölü Milli Parkı

Eğirdir İlçesi sınırları içerisinde bulunan parkın alanı 6534 ha'dır. 1970 yılında milli park ilan edilmiştir. Park alanı, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından I. Derecede Doğal Sit Alanı olarak tescil edilmiştir. Milli park; kızılçam, karaçam, meşe, kokar ağaç ve ardıç gibi ağaç türleri; hayıt, sandal, kocayemiş, funda, çitlenbik, yabani zeytin, akça kesme, mersin, menengiç, sumak, muşmula, alıç, böğürtlen, yabani gül, defne, tesbih ağacı, karaçalı, kördiken gibi ağaççık ve çalı türleri ile zengin bir bitki örtüsüne sahiptir. Kovada Gölü içerisinde; sazan, tatlı su levreği ve istakoz bulunmaktadır. Yaban hayatı türleri; yaban domuzu, sansar, porsuk, tilki, tavşan ve sincaptır. Kuş faunası olarak; yaban ördeği, kaz, keklik ve çulluk görülmektedir. Park alanı içerisinde yapılabilecek doğa turizmi etkinlikleri olarak, piknik, kamping, manzara seyri ve sportif olta balıkçılığı sıralanabilir. Parkın uzun devreli gelişim planı yapılmadığından, yerli ve yabancı ziyaretçilerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek düzeyde tesis bulunmamaktadır [16].

Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı

Türkiye'ye özgü endemik bir tür olan kasnak meşesinin varlığı ve yok olma tehlikesi nedeniyle, 1987 yılında tabiatı koruma alanı olarak ilan edilmiştir. Alanı 1300 ha'dır. Bitki örtüsü bakımından zengin olan alan içerisinde; kasnak meşesi, saçlı meşe, makedonya meşesi, mazı meşesi, toros sediri, karaçam, kızılçam, toros göknarı, katran ardıcı, kokar ardıç, boylu ardıç ve akçaağaç türleri yer almaktadır. Yaban hayatı türleri olarak; kurt, tilki, porsuk, sansar ve yaban domuzu bulunmaktadır. Kasnak Meşesi Tabiatı Koruma Alanı bilim ve eğitim amacıyla kullanılmaktadır. Ayrıca günübirlik geziler, çevreyi ve doğayı tanıma gibi etkinlikler yapılmaktadır [16].

Yazılı Kanyon Tabiat Parkı

Sütçüler İlçesi sınırları içerisinde yer alan Yazılı Kanyon Tabiat Parkı, bitki örtüsü, yaban hayatı ve ilginç jeolojik özelliklerinden dolayı 1989 yılında tabiat parkı olarak ilan edilmiştir. Alanı 600 ha'dır. Tabiat parkında, kızılçam, kızılağaç, saçlı meşe, çınar, ardıç, ceviz, pırnal meşesi, keçi boynuzu, akça kesme, defne, zeytin, sandal, sakız, tesbih, mersin, alıç, karaçalı, laden, katır tırnağı, zakkum, yaban gülü, sarmaşık ve eğrelti gibi bitki türleri bulunmaktadır. Domuz, yaban keçisi, tilki, porsuk, tavşan, sincap, kartal, kızıl akbaba, doğan, güvercin, üveyik ve keklik, tabiat parkının yaban hayatını oluşturmaktadır. Alanın doğal kaynak değerleri olan bitki örtüsü, yaban hayatı ve kanyon içerisinde akan Göksu Çayı'nın yanında, tarihi ve arkeolojik bakımdan önemli olan yazılı lahitler ve tarihi kalıntılar bulunmaktadır. Tabiat parkına ismini veren yazılı lahitler, M.S. 50-138 yılları arasında yaşamış olan filozof Epiktetos'a aittir. Bunun yanında Adada Kenti'nden Aspendos'a (Belkıs) uzanan kral yolu tabiat parkı içerisinden geçmektedir. Tabiat parkı içerisinde piknik, kamping, doğa yürüyüşü, tırmanma, manzara seyri ile tarihi ve arkeolojik değerlerin görülmesi ve fotoğrafçılık etkinlikleri yapılabilmektedir [16].

Gölcük Tabiat Parkı

Gölcük Tabiat Parkı Isparta' nın güney batısında olup, il merkezine 12 km uzaklıktadır. Parkın büyüklüğü 6684 hektardır. Sahip olduğu volkanik krater gölü, ilginç jeolojik ve jeomorfolojik yapısı, florası, yaban hayatı zenginliği, çeşitli peyzaj güzellikleri ve çok yönlü rekreasyon potansiyeli nedeniyle, 1991 yılında tabiat parkı olarak ilan edilmiştir. Yöre, yakın bir jeolojik zamanda çok önemli bir volkanizmanın merkezi olmuştur [17]. Gölcük volkanizmasında kısa bir zaman periyodu içerisinde pek çok volkanik malzemenin dışarıya atılması ve magma kazanının yüzeye çok yakın olması gibi nedenlere bağlı olarak, kaldera çökmüş ve krater gölü ortaya çıkmıştır. Gölcük Tabiat Parkı flora bakımından oldukça zengindir. Parkta yapılan bir araştırmaya göre, yaklaşık 400 farklı bitki örneği tespit edilmiştir. Bu bitki örneklerinden 64'ü yöreye özgü (endemik)'dür [18]. Yaban hayatı açısından da zengin olan park alanı içerisinde tavşan, tilki, sincap, kaplumbağa, yılan ve bir çok kuş türü yaşamaktadır. Gölcük Tabiat Parkı, günübirlik dinlenme ve eğlenme ihtiyaçlarına cevap veren bir tabiat parkıdır. Özellikle şehir merkezine yakın olması ve eşsiz doğa güzellikleri nedeniyle, parkın ziyaretçi kitlesinin büyük bölümünü Isparta kent merkezinde yaşayan bireyler oluşturmaktadır. Farklı jeomorfolojik yapılar, göl manzarası ile çevrede bulunan orman ve tepeler görülmeye değer manzara güzellikleridir. Bu nedenle, alana gelişlerin

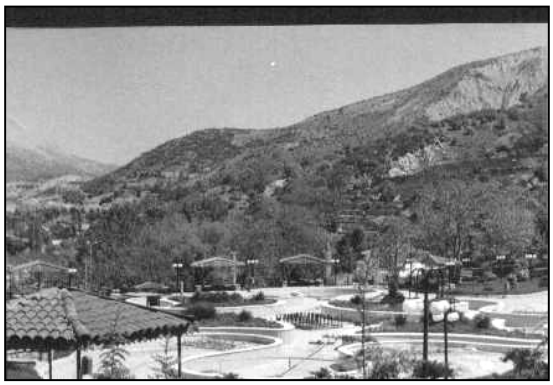
ilk nedeni, manzara seyri olarak değerlendirilebilir. Park alanı içerisinde gerek tırmanma gerekse manzara seyri için kullanılabilecek tepeler, eşsiz olanaklar sunmaktadır. Gölün çevresini araçla veya yaya olarak dolaşmak mümkündür. Özellikle yaya olarak gölün çevresinde dolaşma esnasında hem değişik bitki ve yaban hayvanı örnekleri görülebilmekte, hem de doğa turizmi kapsamında uzun doğa yürüyüşleri yapılabilmektedir. Bunun yanında piknik etkinlikleri için ünitelerin bulunduğu park alanı içerisinde çadırlı konaklama alanları ve kır gazinoları da vardır [19].

Ayazmana Mesireliğinin Tanıtımı

Ayazma kelimesi, Yunanca *"kutsal"* anlamına gelen (*ayiazma/hagiasma)* kelimesinden dilimize geçmiştir. Kāmus-u Türkî'de *"Rumlar indinde mübarek nazarıyla bakılıp ziyaret edilen çeşme veya pınar"* şeklinde tanımlanmaktadır [20]. İncil'de *"mübarek, kutsal yer"* anlamına gelen bu kelime, sonraları içinde kutsallaştırılmış su bulunan yerleri ifade etmek için kullanılmıştır. Bu su bir kuyu, pınar, kaynak olabileceği gibi sızma veya damlama, hatta birikme suretiyle meydana gelmiş olabilir. Osmanlı döneminde Müslüman ve Hıristiyanların yüzyıllar boyu bir arada yaşaması olgusunun beraberinde getirdiği karşılıklı etkileşim neticesinde, gündelik yaşama akseden çeşitli pratikler mevcuttur. Bayram, kandil ve yortu günlerinde birbirlerini tebrik etmeleri ve çeşitli ikramlarda bulunmaları, Hıristiyanların türbe ziyaretlerinde bulunmaları, kendilerini hocalara okutmaları, muska yazdırmaları buna karşılık Müslümanların da kendilerini papazlara okutmaları, Hıristiyanlarca kutsal sayılan ayazmaları ziyaret etmeleri ve suyundan şifa beklemeleri bu tür örneklerdendir [21]. Sultan III. Mustafa tarafından 1760 yılında Üsküdar'da Kız Kulesi'nin karşısında Ayazma Sarayı ve bahçesinin bulunduğu yere yaptırılan cami ve çeşmenin Ayazma Camisi ve Ayazma Çeşmesi isimlerini taşımaları, ayazma kelimesinin Türk kültüründeki yansımalarını görmek açısından büyük önem taşımaktadır [22]. Isparta İli'nde var olan "Tarihi Ayazmana Mesireliği" nin de bu yansımalardan biri olarak ortaya çıktığı ve mesireliğin içinde yer alan su kaynağı nedeniyle bu adı aldığı düşünülmektedir.

Ayazmana Mesireliği Isparta kent merkezi içinde yer almaktadır. Genel alanı 18 ha.' dır. Rakımı 1030-1140 m. arasındadır. Hakim bakı yönü kuzey olup, ortalama eğim % 30'dur. Mesireliğin bitki örtüsünün önemli bir bölümünü doğal olarak yetişmiş *Anadolu Kestanesi* (*Castanea sativa* Mill.) oluşturmaktadır. Mesirelikte 548 adet kestane ağacı bulunmakta olup, bunların 15 adedi anıt ağaç niteliğindedir. Anıt ağaçların boyları 8.0-28.0 m., yaşları ise 150-550 yıl arasında değişmektedir. Alanda doğal olarak yetişmiş; kermes meşesi, adi ceviz, ardıç, aylantus, kuşburnu, yabani erik, geyik dikenleri, kermes meşesi, sığır kuyruğu, vb. odunsu taksonlar da bulunmaktadır [23]. Ayrıca, peyzaj düzenleme çalışmaları ile karaçam, mavi servi, yalancı akasya ve çeşitli süs bitkileri dikilmiştir. Mesireliğin değişik görüntüleri Şekil 1, 2, 3 ve 4' de verilmiştir.

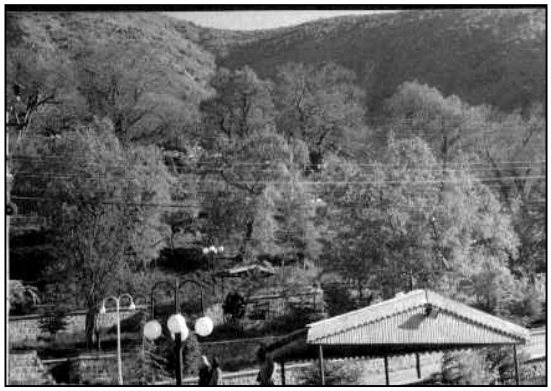
Mesire alanının mülkiyeti Isparta Belediyesi' ne aitir. Mesire alanında 1 adet otopark, 1 adet çocuk oyun parkı, 1 adet açıkhava tiyatrosu, 2 adet kırkahvesi, 2 adet restoran, 1 adet pergola, kameriye ve oturma üniteleriyle donatılmış havuz, 2 adet mescit, 8 adet büfe, 23 adet çeşme, 8 adet WC, 125 adet oturma grubu bulunmaktadır. Ayrıca, alanın çeşitli yerlerine manzara seyri için oturma terasları yapılmıştır. Bu tesisler ile birlikte mesire alanının normal ziyaretçi kapasitesi 1000 kişi/gün dolayındadır. Mesireliğe ait harita EK 1'de verilmiştir.

Şekil 1. *Ayazmana Mesireliğinden Bir Görünüm*

Şekil 2. *Ayazmana Mesireliğindeki Çocuk Parkı*

Şekil . 3. *Tarihi Ayazmana Meşceresi*

Şekil 4. *Ayazmana Mesireliği Rekreasyon Alanı*

Materyal ve Yöntem

Tarihi Ayazmana Mesireliği'nin ziyaretçi kullanım özelliklerinin belirlenmesine yönelik ilk çalışma 2000 yılı Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık aylarında mesire yerine gelen ziyaretçilere anket uygulaması şeklinde yapılmıştır [24]. Oysa, mesire yerinin en yoğun kullanım dönemi Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz ve Ağustos ayları olmaktadır. Bütün bir yıla ait kullanım özelliklerinin belirlenebilmesi için yeni bir anket çalışmasının yapılması gerektiği ortaya çıkmış ve bu çalışma 2002 yılı Mart-Kasım ayları arasında 9 aylık bir süreyi içerecek şekilde yapılmıştır.

Materyal

Araştırma konusuna özgü bilgilerin elde edilmesi için literatür taraması yapılmış ve özellikle konuyla ilgili benzer araştırma çalışmalarından büyük ölçüde yararlanılmıştır. Bu araştırmanın en önemli materyali, araştırma alanında ziyaretçilere doldurulması için verilen anket formudur. Bu anket formunun hazırlanmasında benzer araştırmalarda kullanılan anket formlarından yararlanıldığı gibi, araştırma alanına ve yöreye özgü sorulara da yer verilmiştir [1,2,3].

Yöntem

Araştırma yönteminin belirlenmesi amacıyla, konu ile ilgili benzer araştırmalarda kullanılan yöntem ve teknikler incelenmiştir. Literatürde, açıkhava rekreasyonu eylemlerini yapan kitlelerin yapıları ve doğa ile olan ilişkilerinin sosyolojik araştırmalarla ortaya konabileceği belirtilmektedir [1]. Ayrıca, sosyolojik araştırmalarda çalışma konusu, kapsamı ve alanı gereği bilinmesi ve öğrenilmesi istenen hususların yer verildiği sorularla yapılan anket çalışmalarının yararlı olacağı tavsiye edilmektedir [25]. Bu nedenle, araştırmada yöntem olarak, gözlem ve anket çalışmaları kullanılmıştır. Bu amaçla hazırlanan anket formunda 30 adet soruya yer verilmiştir (EK-2). Anket formlarında yer verilen sorular ve cevap şıkları ile öğrenilmesi istenilen konular: (1) Ziyaretçi kitlesinin demografik, sosyoekonomik ve kültürel yapısı, (2) Mesire yerinde açık hava rekreasyonu ile ilgili etkinlik çeşitleri, ziyaretçi tercihleri ve açık hava rekreasyonu eğilimleri, (3) Mesire yerinin çeşitli zaman kesitleri itibariyle kullanım yoğunluğu, (4) Mesire yerindeki tesislerin yeterli olup olmadığı ve yapılması istenilen tesislerin hangi alanlarda yoğunlaştığı, (5) Mesire yerinde parasal harcama durumu, (6) Ziyaretçi kitlenin açıkhava rekreasyonu kullanımında ağaç ve ormana bakış açıları olmaktadır. Gözlem çalışmasında ise değişik gün ve saatlerde mesire yeri ve mesire yerini kullanan ziyaretçiler gözlenerek notlar alınmıştır. Anket uygulanması esnasında deneklerin anket sorularını bir etki altında kalmadan yanıtlamasını sağlamak amacıyla deneklerin anket formlarını yalnız başına cevaplandırması tercih edilmiştir. Sonuçta anket formları değerlendirilmeye alınmış, gözlem çalışmasıyla birlikte bulgulara ve sonuca ulaşılmıştır. Anket uygulaması için özel bir zaman çizelgesi hazırlanmamış, ağırlıklı olarak hafta sonu olmak üzere her gün uygulama yapılmıştır. Ankette katılan ziyaretçi sayısı 432'dir. Anket formlarının değerlendirilmesi, yanıtlanan cevap şıklarının sayısal değerlerinin yüzdelik oranlara dönüştürülmesi suretiyle yapılmıştır.

Bulgular

Anket formunda yer alan soruların dökümü ve değerlendirmesi sonucunda ulaşılan bulgular aşağıda ana başlıklar halinde verilmiştir:

Ziyaretçi Kitlesinin Demografik ve Sosyo-Ekonomik Yapısı

Tarihi Ayazmana Mesireliğini ziyaret edenlerin yaş grupları, ülkemizde benimsenen faal nüfus ölçütleri bazında değerlendirilmiş ve sonuçlar Çizelge 1'de verilmiştir.

Çizelge 1. *Ziyaretçi Kitlesinin Yaş Gruplarına Dağılımı*

Yaş Grupları	Dağılım (%)
14-25	24
26-45	57
46-65	18
65 ve Üzeri	1

Buna göre, mesire yeri başta 26-45 yaş grubu olmak üzere tüm yaş grubundan ziyaretçiler tarafından ziyaret edilmektedir. Mesire yerini ziyaret edenlerin büyük bölümü lise ve üniversite mezunu kişilerdir (Çizelge 2).

Çizelge 2. *Ziyaretçi Kitlenin Eğitim Durumu*

Okul	Dağılım (%)
İlkokul	14.1
Ortaokul	12.9
Lise	32.6
Üniversite	40.4

Meslek sahibi olma açısından bir değerlendirme yapıldığında, ziyaretçilerin %58.8'inin bir meslek sahibi, %16.9'unun öğrenci ve %24.3'ünün de ev hanımı olduğu ortaya çıkmaktadır. Meslek sahibi olanların büyük çoğunluğu "serbest meslek" grubundadır. Mesire yeri yaş ve meslek grupları itibariyle farklı kişiler tarafından ziyaret edildiği için, ziyaretçilerin gelir düzeyleri geniş bir yelpazede incelenmiştir (Çizelge 3). Çizelgede görüldüğü gibi, ziyaretçilerin büyük çoğunluğunu orta gelir grubu oluşturmaktadır

Çizelge 3. *Ziyaretçi Kitlesinin Ortalama Aylık Gelir Durumları*

Gelir Grupları	Dağılım (%)
0-100. Milyon	17.5
100-250 Milyon	32.2
250-500 Milyon	38.1
500 Milyon -1 Milyar	11.4
> 1 Milyar	0.8

Mesireliğin genellikle Isparta İli kent merkezi halkı tarafından ziyaret edilmesi beklenen bir durumdur. Bu tezin doğruluğunun test edilebilmesi amacıyla ankette "Mesire yerine geldiğiniz yer" ve "Mesire yerine ne kadar uzaklıktan geldiniz ?" soruları kullanılmış ve alınan cevaplara göre Çizelge 4 ve Çizelge 5 oluşturulmuştur. Çizelge 6'da ise, ziyaretçi kitlesinin mesire yerini kullanım alışkanlıkları verilmiştir.

Çizelge 4. *Ziyaretçi Kitlesinin Mesire Yerine Gelinen Yer Bakımından Durumları*

Gelinen Yer (%)	Isparta Kent Merkezi	Isparta İlçeleri	Isparta Köyleri	Diğer İl ve İlçeler
	%84.4	%7.5	%1.1	%7

Çizelge 5. *Mesire Yerine Gelinen Uzaklık*

Uzaklık	0-10 (km)	10-50 (km)	50-100 (km)	> 100 (km)
(%)	84.1	4.8	5.1	6.0

Çizelge 6. *Mesire Yerine Geliş Sıklığı*

Geliş Durumu	Dağılım (%)
İlk Defa Geliyorum	4.9
Birkaç Kez Geldim	45.4
Sık Sık Gelirim	28.1
Sürekli Geliyorum	21.6

Görüldüğü gibi, Çizelge 4 ve Çizelge 5 verileri bir birlerini destekler niteliktedir. Yani, mesire yeri daha çok kent merkezi halkı tarafından kullanılmadır. Çizelge 6'ya göre ise, ziyaretçi kitlesinin mesire yerini bir kullanım alışkanlığı bulunmaktadır. Nitekim; ziyaretçilerin büyük bölümü en az bir defa olmak üzere mesire yerine daha önceden gelmiş ve çeşitli rekreasyonel etkinliklerde bulunmuştur.

Ziyaretçi Kitlesinin Tercihleri, Etkinlik Çeşitleri ve Açıkhava Rekreasyon Eğilimlerine İlişkin Bulgular

Tarihi Ayazmana Mesireliği, kent merkezine yakın olması ve ulaşımının kolay olmasına rağmen; piknik imkanı sunması, kent ortamının stresli ortamından uzaklaşmada imkanlar sağlaması, doğal dokunun bozulmaması, çocuklar için güzel bir oyun alanının olması vb. nedenlerle (Çizelge 7) kent halkının rekreasyon ihtiyaçlarını gidermede sıklıkla tercih ettiği bir yerdir

Çizelge 7. *Ziyaretçi Kitlesinin Mesire Yerini Tercih Nedenleri*

Tercihte Etkili Olan Etmenler	Dağılımlar (%)
Piknik İçin Uygun Olması	30.8
Ormanlık ve Ağaçlık Bir Alan Olması	12.6
Çocukların Oyun İhtiyaçlarını Karşılaması	9.9
Monoton Şehir Yaşantısından Uzaklaştırması	19.4
İçecek Temiz ve Soğuk Suyunun Olması	3.5
Ulaşımının Kolay Olması	23.8

Bununla birlikte, yine mesire yerinin kent merkezine yakın olması ve ulaşımının kolay olmasına bağlı olarak ziyaretçilerin gezilerini çok önceden planlama zorunlulukları da bulunmamaktadır. Nitekim, mesire yerine gelen ziyaretçilerin %62.8'i daha önce bir planlama yapmadıklarını ve tesadüfi olarak burada olduklarını ifade etmektedir. Mesire yerine gelmeyi önceden planlayanların oranı ise, %37.2'dir.

Ailelerin büyük bir bölümü mesire yerine özel otomobilleri ile gelirken; öğrenciler belediye otobüslerini tercih etmektedir. Mesire yerinin bitişiğinde bulunan yerleşim yerinde yaşayan insanlar ise genellikle yaya olarak ziyaretlerini gerçekleştirmektedirler (Çizelge 8).

Çizelge 8. *Ulaşımda Tercih Edilen Araçlar*

Ziyarette Kullanılan Araçlar	**Dağılım (%)**
Özel Oto	63.9
Yaya	19.9
Belediye Otobüsü	14.0
Ticari taksi	-
Motosiklet	1.2
Bisiklet	0.5
Diğer	0.5

Çizelge 9 ve Çizelge 10'da mesire yerine yapılan ziyaretlerin kimlerle birlikte ve kaç kişi ile gerçekleştirildiğine ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

Çizelge 9. *Ziyaretlerin Kimlerle Birlikte Yapıldığına İlişkin Bilgiler*

Ziyaretin Kiminle Yapıldığı	**Dağılım (%)**
Ailemle	57.5
Akrabamla	16.0
Arkadaşlarımla	21.6
Komşularımla	3.7
Diğer	1.2

Çizelge 10. *Ziyarete Katılan kişi Sayısı*

Dağılım	1-4 Kişi	5-8 Kişi	8-12 Kişi	> 13 Kişi
(%)	52.7	36.0	9.4	1.9

Görüldüğü gibi, ziyaretçi kitlenin çoğunluğu ziyaretlerini aileleri ve arkadaşlarıyla birlikte gerçekleştirmektedir. En yaygın rastlanan kişi aralığı ise, 1-4'dür.

Mesire yerini ziyaret edenlerin büyük bölümünün kent merkezinden gelmesinin de etkisiyle açıkhava rekreasyonu etkinliklerine eğilim büyüktür (Çizelge 11).

Çizelge 11. *Ziyaretçi Kitlesinin Mesire Yerindeki Etkinlikleri*

Etkinlikler	**Dağılım (%)**
Dinlenerek	17.8
Manzara Seyri	10.0
Piknik Yapma	29.2
Yürüyüş	7.6
Okuma	3.9
Sohbet Etme	21.1
Doğa İnceleme	1.7
Çocukları Oynatma	4.9
HEPSİ	3.8

Çizelge 11'de görüldüğü gibi, ziyaretçilerin %29.2'si piknik yaparak zamanlarını değerlendirmektedir. Bununla birlikte, ziyaretçilerin %86.3'ü hem yiyecek hem de içeceklerini yanlarında getirirken; %8.1'i de yanlarında içecek ve yiyecek getirmemişlerdir. Ziyaretçilerin %57.7'si mangal yakmış, %42.3'ü ise mangal yakmamıştır. Piknik esnasında en çok tercih edilen temizlik aracı sabundur (%49.8). Diğer temizlik araçlarının kullanım yüzdeleri sırasıyla %34.3 sabun+deterjan, %14.3yalnızca su ve %1.6 diğer şeklindedir.

Mesire Yerinin Zaman ve Mekan Açısından Kullanım Özelliklerine İlişkin Bulgular

Yöntem bölümünde ayrı ayrı maddeler olarak verilen mesire yerinin çeşitli zaman kesitleri itibariyle kullanım yoğunluğu ve mesire yerindeki tesislerin yeterlilik durumları konuları birleştirilerek bu başlık altında incelenmiştir.

Tarihi Ayazmana Mesireliği, farklı ziyaretçi tercihleri nedeniyle zaman açısından mevsimlere, haftanın günlerine ve günün değişik saatlerine göre dinamik ve sürekli bir kullanıma sahiptir. Mesire yerinin mevsimler itibariyle kullanım yoğunluğu Çizelge 12 ve günler itibariyle kullanım yoğunluğu da Çizelge 13'de verilmiştir.

Çizelge 12. *Mesire Yerinin Mevsimler İtibariyle Kullanım Yoğunluğu*

Dağılım	İlkbahar	Yaz	Sonbahar	Kış
(%)	36.2	54.3	8.6	0.9

Görüldüğü gibi, mevsimlere göre en yoğun kullanım yaz ve ilkbahardadır. Bununla birlikte özellikle mesire yeri yakınındaki yerleşim yerinde ikamet eden kişiler mevsim ayırımı yapmamaktadır. Mesire yerinin öğrenciler tarafından en yaygın kullanımı sonbahar ve ilkbaharda gerçekleşmektedir

Çizelge 13. *Mesire Yerinin Günler İtibariyle Kullanım Yoğunluğu*

Dağılım	Hafta Sonu	Hafta İçi	Milli-Dini Bayramlar	Ayrım Yok
(%)	76.4	9.5	-	14.1

Çizelge 13'de de görüldüğü gibi, mesire yeri en çok hafta sonları ziyaret edilmektedir. Hafta içi kullanımlar ise daha çok ev hanımları tarafından tercih edilmektedir. Ziyaretçilerin %7.8'i, 8-10, %44.5'i 10-12, %36.7'si 12-14 ve %11.0'ı da 14-16 saatleri arasında mesire yerine gelmeyi yeğlerken; %45.4'ü 18-20, %40.4'ü 16-18, %12.1'i 20-22 ve %2.1'i de 22-24 saatleri arasında mesire yerinden ayrılmayı yeğlemektedir. Yani, günün saatleri itibariyle mesire yerinin en yaygın kullanımı öğle saatlerinden başlayarak akşama kadar sürmektedir. Ziyaretçilerin büyük bölümü mesire yerine 12-14 saatleri arasında gelmekte ve 18-20 saatleri arasında mesire yerinden ayrılmaktadır. Bununla birlikte özellikle yaz ayına rastlayan günlerde mesire yeri tam gün kullanılmakta ve mesire yerinden ayrılışlar saat 24.00'a kadar sürmektedir. Tüm mevsimler bazında bir değerlendirme yapıldığında ziyaretçilerin mesire yerindeki kalış süreleri ise, Çizelge 14'deki gibidir.

Çizelge 14. *Ziyaretçi Kitlesinin Mesire Alanında kalış Süreleri*

Dağılım	0-2 saat.	2-4 saat	4-6 saat	6-8 saat	Tam Gün
(%)	5.8	30.3	36.4	18.2	9.3

Buraya kadar ortaya konan bulgular göstermektedir ki; mesire yeri, mevsimler ve günün değişik saatleri itibariyle zaman zaman yoğun kullanımın olduğu bir yerdir. Bu durum kapasite sorununu gündeme getirmektedir. Mesire yerini ziyaret edenlerin %50.1'i kullanım kapasitesini yeterli, %21.5'i kısmen yeterli bulmaktadır. Geri kalan %28.8'lik kısım ise, kullanım kapasitesinin yetersiz olduğunu düşünmektedir. Ayrıca, ziyaretçi kitlesinin %91'i mesire yerinden memnun, %7.8'i kısmen memnun ve %1.2'si de memnun değildir. Memnuniyetin oluşup oluşmamasında mesire yerinde bulunan tesislerin yeterliliği de önemli bir rol üstlenmektedir. Ziyaretçi kitlesinin mesire yerinde bulunan tesisleri yeterli bulup bulmama durumları Çizelge 15'deki gibidir.

Çizelge 15. *Ziyaretçi Kitlesinin Tesisleri yeterli Bulup bulmama Durumları*

Dağılım	Yeterli Bulanlar	Yetersiz Bulanlar	Kısmen Yeterli
(%)	52.4	30.0	17.6

Görüldüğü gibi, ziyaretçi kitlesi genelde mesire yerinin kullanımından memnundur. Buradaki tesislerin yeterli olduğuna ve daha fazla tesisin yapılmasıyla alanın bozulacağına inanan denekler çoğunluktadır. Bununla birlikte alandaki tesislerin yeterli olmadığına ve çeşitli tesislerin ilave edilmesi gerektiğine inanan denekler de bulunmaktadır (Çizelge 16).

Çizelge 16. *Yapılması Arzu Edilen İlave Tesisler*

Tesisler	**Dağılım (%)**
Çeşme	7.8
Büfe	8.7
Kır Kahvesi	6.9
Yürüyüş Yolu	11.0
Spor Tesisi	26.7
WC	22.0
Çocuk Oyun Parkı	3.0
Diğer	13.9

Ziyaretçi Kitlesinin Parasal Harcama Durumuna İlişkin Bulgular

Ziyaretçi kitlesinin günlük harcamalarının dağılımı Çizelge 17'deki gibidir.

Çizelge 17. *Ziyaretçi Kitlesinin Harcama Durumları*

Harcama Durumu	**Dağılım (%)**
Harcama Yapmadım	72.3
0-1 Milyon	7.2
1-5 Milyon	14.6
5-10 Milyon	5
> 10 Milyon	0.9

Hiç alış veriş yapmayanlarının oranının yüksek olmasının en önemli nedeni ziyaretçilerin büyük bir bölümünün yiyecek ve içeceklerini yanlarında getirmesidir. Bununla birlikte mesire yerinde satılan yiyecek ve içecek fiyatları da bu davranışın oluşumunda pay sahibi olmaktadır. Ziyaretçi kitlesinin %70.2'si mesire yerinde satılan yiyecek ve içeceklerin fiyatlarını pahalı, %28.3'ü normal ve %15'i de ucuz bulunmaktadır.

Ziyaretçi Kitlesinin Açıkhava Rekreasyonu Kullanımında Ağaç ve Ormana Olan Yaklaşımlarına İlişkin Bulgular

Isparta orman varlığı ve orman alanlarının oluşturduğu rekreasyon alanları açısından zengin bir kenttir. Ziyaretçilerin mesire yerlerini tercihlerinde mesire yerinin orman ve ağaçlık bir alan olması önemli tercih nedenlerinden birisidir. Nitekim, daha önce değerlendirilen 12. soruda Tarihi Ayazmana Mesireliği'ni ziyaret edenlerin %13'ünün bu alanı ormanlık olduğu için tercih ettikleri ortaya çıkmaktadır. Mesire yeri, sahip olduğu doğal kestane

meşçeresi ve alana sonradan getirilen türler ile ziyaretçilere farklı bir orman dokusu sunmaktadır. Bu dokunun ziyaretçiler üzerinde nasıl bir etki yaptığının anlaşılması amacıyla "Ormanlar ve ağaçlar üzerinizde nasıl bir etki yapar ?", ve "Ormanda dinlenme amacıyla hangi ağaçları tercih edersiniz ?" soruları deneklere sorulmuş ve alınan cevaplara göre Çizelge 18 ve Çizelge 19 oluşturulmuştur.

Çizelge 18. *Orman ve Ağaçların Ziyaretçi Kitlesi Üzerindeki Etkileri*

Etkiler	**Dağılım (%)**
Dinlendirici	29.4
Huzur Verici	23.2
Mutluluk Verici	8.0
Rahatlatıcı	24.6
Günlük Sıkıntılardan Uzaklaştırıcı	11.5
HEPSİ	3.3.

Çizelge 19. *Dinlenme İçin Tercih Edilen Ağaçların Özellikleri*

Tercih Edilen Özellikler	**Dağılım (%)**
Altları Bol Güneşli, Boylu Seyrek Ağaçlar	3.0
Altları Yarı Gölgeli, Boylu Ağaçlar	39.7
Altları Tam Gölgeli Boylu ve Sık Ağaçlar	57.3

Daha önce bazı soruların değerlendirilmesi sırasında mesire alanının en yoğun kullanımının yaz ve ilkbahar aylarında olduğu ortaya çıkmıştı. Buna bağlı olarak altları tam gölgeli boylu ve sık ağaçların çoğunlukla tercih edilmesi zaten beklenen bir durumdur.

Sonuç ve Öneriler

Tarihi Ayazmana Mesireliği daha çok Isparta İli kent merkezi halkı tarafından kullanılmaktadır. Çevre illerden gelen kişilerin oranı oldukça düşüktür. Ziyaretçilerin büyük bir bölümü en az bir defa olmak üzere mesire yerine daha önceden gelmiş ve çeşitli rekreasyonel etkinliklerde bulunmuştur. Mesire yeri, demografik yapı itibariyle orta yaş grubuna giren (26-45 yaş arası) ziyaretçiler ağırlıklı olmak üzere, tüm yaş gruplarına mensup ziyaretçiler tarafından kullanılmaktadır. Mesireliğinin şehir merkezine yakın olması, özellikle ev hanımlarının ziyaretlerini artırmaktadır. Gelir düzeyleri itibariyle ziyaretçiler geniş bir yelpazeye sahip olmasına rağmen, asıl kullanıcı kitle orta düzey gelire sahip kişiler olmaktadır. Ziyaretçi kitlenin açık hava rekreasyonu etkinliklerine eğilimi yüksek olup, park ve mesire yerine gitmek gibi önemli tercihleri bulunmaktadır. Ankete katılan ziyaretçilerin büyük çoğunluğu, zamanlarını piknik yaparak geçirmektedir. Bunun dışında zamanlarını dinlenerek ve sohbet ederek geçiren kişiler de bulunmaktadır. Tarihi Ayazmana Mesireliği zaman açısından mevsimlere, haftanın günlerine ve günün değişik saatlerine göre değişken bir yapıda, dinamik ve sürekli bir kullanıma sahiptir. Özellikle hafta sonu daha yoğun ziyaret edilmektedir. Bu nedenle bazen günlük ziyaretçi sayısı 1000 kişi/gün düzeyinin üzerine çıkabilmektedir. Ziyaretçi kapasitesinin üzerinde kullanımların olduğu aylar, Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarıdır. Mesire yerine gelen ziyaretçilerin kalış süreleri genelde 2-6 saat arasında olmaktadır. Bu süre ziyaretçilerin, özel durumlarına ve kullanım gününün özelliklerine göre değişim göstermektedir. Mesire yerinin şehir içinde bulunması nedeniyle, ulaşımı oldukça kolaydır. Ailelerin büyük çoğunluğu özel otomobilleri ile gelirken, öğrenciler daha çok toplu taşıma araçlarını tercih etmektedirler. Mesire yerinin en yoğun kullanımı ilkbahar ve yaz aylarındadır. Fakat, belirgin bir mevsim ayırımı yapmayan ziyaretçiler de vardır. Bunlar özellikle mesire yeri yakınındaki yerleşim alanında oturan kişilerdir. Öğrencilerin kullanımı ise, sonbahar ve ilkbahar mevsimlerinde olmaktadır. Haftanın günleri itibariyle kullanımlar çoğunlukla hafta sonlarında olmakta ve hafta içi kullanımlar daha çok ev hanımları tarafından yapılmaktadır. Günün saatleri itibariyle mesire yerinin en yoğun kullanımı, öğle saatlerinden başlayarak akşama kadar sürmektedir. Ankete katılan ziyaretçiler, mesire yerine genellikle 10-14 saatleri arasında geldiklerini ve 16-20 saatleri arasında ayrıldıklarını ifade etmektedirler. Fakat özellikle yaz aylarında kullanım, saat 24.00'e kadar sürebilmektedir. Ziyaretçilerin mesire yerini kullanımlarında; piknik yapma, sohbet etme ve dinlenme etkinlikleri ön plana çıkmaktadır. Ziyaretçiler bu kullanımlarında, yiyecek ve içeceklerini yanlarında getirmektedirler. Ankete katılan ziyaretçilerin çoğu rekreasyonel kullanım esnasında parasal hiçbir harcama yapmadıklarını ve mesire yerindeki tesislerde satılan yiyeceklerin pahalı olduğunu ifade etmektedirler. Ziyaretçiler, piknik faaliyetleri esnasında temizlik işleri için çoğunlukla sabun kullanmaktadır. Mesire alanında temizlik için yeterince tuvalet ve çeşme bulunmaktadır. Isparta halkı genelde mesire yerini kullanımdan memnundur. Buradaki tesislerin yeterli olduğuna ve daha fazla tesisin yapılmasıyla alanın bozulacağına inanan ziyaretçiler çoğunluktadır. Ancak, alandaki tesislerin yeterli olmadığına inanan bazı ziyaretçiler de, özellikle spor tesislerinin yapılmasını istemektedir. Öte yandan anket sonuçlarına göre, ziyaretçiler açıkhava rekreasyonu kullanımlarında altları tam gölgeli, boylu ve sık ağaçları tercih ettiklerini; orman ve ağaçların insan üzerinde ruhsal ve bedensel açıdan dinlendirici, rahatlatıcı ve huzur verici etkiler bıraktığını belirtmişlerdir.

Bu araştırma ile elde edilen bulgular ve sonuçlara göre mesire yerinin düzenli ve verimli kullanımı için şu öneriler sıralanabilir:

1. Tarihi Ayazmana Mesireliği 'ne yönelik yoğun bir açıkhava rekreasyonu talebi vardır. Mesire yeri bu talebi karşılamakta oldukça zorlanmaktadır. Bu nedenle mesire alanında koruma-kullanma dengesinin kurulması zorunludur.
2. Artan rekreasyonel talebi karşılamak üzere, Isparta kentsel ve kırsal dokusunda yer alan potansiyel rekreasyon alanları ortaya çıkarılmalı ve gerekli düzenlemeler yapılarak halkın hizmetine sunulmalıdır.
3. Mesire alanında doğal örtüyü bozabilecek yeni tesislere yer verilmemeli, ihtiyaç duyulan tesisler doğal örtüye zarar vermeden yapılmalıdır.
4. Hafta sonları mesire alanındaki artan ziyaretçi yoğunluğuna paralel olarak kirlilik de artmaktadır. Bu nedenle özellikle hafta sonu kullanımlarından sonra alanın temizlenmesine ve korunmasına daha fazla önem edilmelidir.
5. Benzer şekilde yine ziyaretçi yoğunluğuyla ilgili olarak hafta sonu mesire alanında artan mangal ateşlerinin çıkardığı kirliliğe bir çözüm getirilmelidir. Zira kirlilik, mesire alanında çok kötü bir görünüm ve koku yaratmaktadır. Bu nedenle, piknik artıklarını toplamaları konusunda ziyaretçileri uyaran levhalar konulmalıdır.
6. Mesireliğe özel araçları ile gelen ziyaretçilerin, araçlarını park yerinde bırakmaları sağlanmalı ve kullanım mekanlarına araçları ile girmeleri önlenmelidir.
7. Halkın kullanımına sunulmuş olan tesisler (oturma grupları, çeşmeler, tuvaletler, vb gibi), kullanımları esnasında çeşitli şekillerde zarar görebilmektedir. Bu tür zararın önlenmesi hususunda halk uyarılmalıdır.
8. Mesire yerinde bulunan kestane ağaçlarından 15 adedi anıt ağaç niteliğindedir. Bu ağaçlar özel olarak koruma altına alınmalı ve bakımları yapılmalıdır. Ayrıca, halkı bilgilendiren tanıtım levhaları konulmalıdır.

Kaynaklar

[1] Akesen, A., Türkiye'de Ulusal Parkın Açıkhava Rekreasyonu Yönünden Nitelikleri ve Sorunları (Örnek: Uludağ Ulusal Parkı), İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, No: 2484/262, (1978)

[2] Pehlivanoğlu, T., Belgrad Ormanlarının Açıkhava Rekreasyon Potansiyeli ve Planlama İlkelerinin Tespiti (Çoğaltılmış Doktora Tezi) (1987), s. 2

[3] Akesen, A., Fethiye Yöresinde Rekreasyon Amacı ile Kullanılan Bazı Orman Alanlarında Rekreasyonel Talep Değerinin Belirlenmesi Üzerine Araştırmalar, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayınları, No: 3149/346, (1983)

[4] Aran S, Ege ve Akdeniz Sahil Şeridindeki Rekreasyonel Gelişmelerin Tabiatı Koruma ve Peyzaj Açısından Kritiği, Türkiye Tabiatını Koruma Derneği Yayınları, No: 13, (1970), s.13

[5] Bayraktar A, Ege Kıyılarında Bazı Tatil Köylerinde Peyzaj ve Rekreasyon Planlamasının Etüdü ile Turizm Gelişmesinde Bu Bakımdan Önemli Esasların Tespiti, E.Ü. Ziraat Fakültesi Yayın No: 249, (1975)

[6] Başal M, Kirmir Çayı Vadisi Doğal ve Kültürel Kaynaklarının Ankara'nın Rekreasyon Gereksinimleri Yönünden Analizi ve Değerlendirilmesi, A.Ü. Ziraat Fak, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, (1981)

[7] Köseoğlu M, Peyzaj Ekonomisi Çalışmaları ve Ege Bölgesinde Ekoloji Yönünde Önemli Biyotopların Haritalanması Üzerine Araştırmalar, E.Ü. Ziraat Fakültesi Yayın No: 442, (1981)

[8] Tolunay, A., Elazığ-Zafran Mesire Yeri'nde Açık Hava Rekreasyonu Etkinlikleri ve Ziyaretçi Potansiyeli, Ormancılık Araştırma Enstitüsü Yayınları Dergi Serisi, Cilt: 36, Sayı: 2 No: 72, (1990)

[9] Tolunay, A., Bolu Yöresindeki Bazı Orman Alanlarının Açık Hava Rekreasyonu Açısından Kullanım Özellikleri, Batı Karadeniz Ormancılık Araştırma Dergisi, Sayı: 2, (1999), s.28

[10] Tolunay, A., Bir Kent Parkı' nın Açıkhava Rekreasyonu Açısından Kullanım Özellikleri, Batı Karadeniz Ormancılık Araştırma Dergisi, Sayı: 3, (2000), s.68

[11] http//www.die.gov.tr/konularr/nufusSayimi.htm, 18. 09.2003

[12] Isparta Web Sitesi (http://www. isparta.gov.tr), 19.10.2001

[13] Kızıldağ Milli Parkı Tefrik Raporu, T.C. Orman Bakanlığı, Milli Parlar ve Av Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü (1993)

[14] Kızıldağ Milli Parkı Master Planı Analitik Etüt Raporu, Milli Parklar ve Av-Yaban Hayatı Genel Müdürlüğü, (1999)

[15] Korkmaz M., "Orman Kaynaklarında Doğa Turizmi Etkinliklerinin Ekonomik Çözümlemeleri (Kızıldağ Milli Parkı Örneği)", SDÜ Orman Fakültesi Dergisi Cilt 2, Sayı: 1, (2001), s. 111-134

[16] Tolunay A., Korkmaz M., Alkan H., ve Filiz S. Eğirdir Yöresi Orman Kaynaklarının Yöresel Ekonomiye ve Kalkınmaya Katkıları. I. Eğirdir Sempozyumu, Eğirdir, Isparta (2001), s. 825-836

[17] Bilgin, A., Köseoğlu, M., Özkan, G., Isparta-Gölcük Yöresi Kayaçlarının Mineraloji, Petrografi Ve Jeokimyası, Doğa, Türk Mühendislik Ve Çevre Bilimleri Derg., 14/2, (1990), s. 342 - 361

[18] Fakir, H., Isparta Gölcük Tabiat Parkı Florası Üzerine Araştırmalar, 1st International Symposium On Protection Of Natural Environment & Erhami Karaçam (*Pinus Nigra* Arnold. Ssp. *Palllasiana* (Lamb.) Holmboe Var. *Pyramidata* (Acat.) Yaltırık), (1999) s. 77-87

[19] Korkmaz M, Fakir H., Isparta Gölcük Tabiat Parkı, Retina, Yıl 3, Sayı:11, (2003), s. 16-17

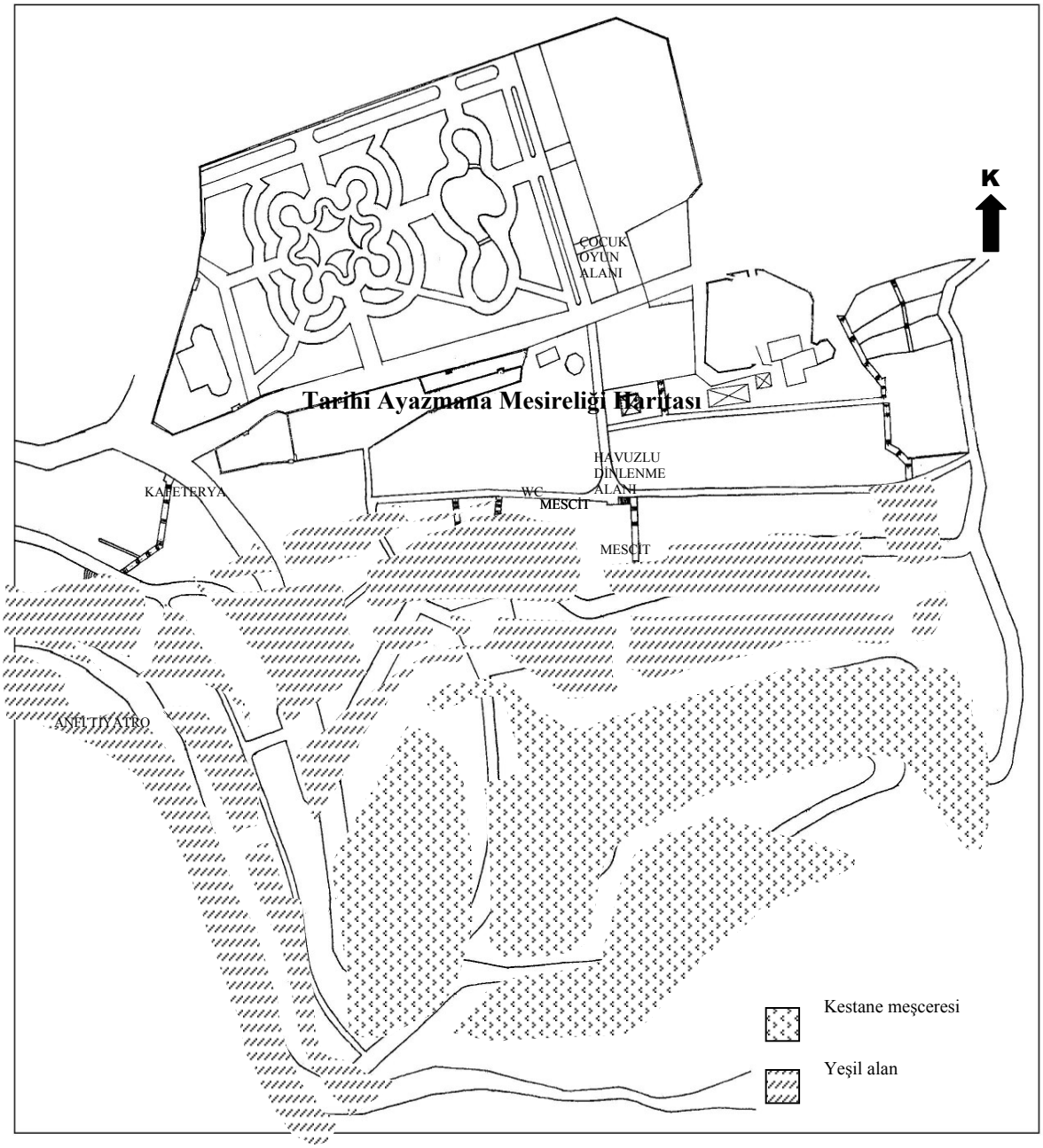
[20] Şemseddin Sami, Kāmus-u Türkî, Dersaadet (İstanbul), İkdam Matbaası, (1901), s. 60

[21] Abdülaziz Bey, Osmanlı, Âdet, Merasim ve Tabirleri, (Yayına Hazırlayanlar: Kazım Arısan- Duygu Arısan Günay), İstanbul, Tarih Vakfı yurt Yayınları, (2000), s. 273

[22] M. Orhan Bayrak, Resimli Osmanlı Tarihi Sözlüğü, İstanbul, İnkılâp Kitabevi, (1999), s. 49

[23] Genç, M. ve Arkadaşları, Isparta Ayazmana Anadolu Kestanesi (*Castanea sativa* Mill.) Meşceresi. Tabiat ve İnsan Dergisi, Yıl: 35, Sayı: 3, ISSN: 1302-1001, (2001), s.20-28
[24] Turan, A, Isparta Tarihi Ayazmana Mesireliği' nin Açıkhava Rekreasyonu Açısından Kullanım Özellikleri, SDÜ Orman Fakültesi Bitirme Ödevi, (2000)
[25] Arı, O., "Türkiye'de Anket Metoduna Dayanan Sosyolojik Araştırmalar ve Uygulama Açısından Teori ve Uygulamalar", Hacettepe Üniversitesi Yayınları, D-11, (1971), s. 127-136

EK 1

EK 2

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
ORMAN FAKÜLTESİ

REKREASYON ALANLARI ZİYARETÇİ KULLANIM ÖZELLİKLERİ ARAŞTIRMASI
ANKET FORMU

Sayın Ziyaretçi;
Bu anket çalışması Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi tarafından, Isparta İli Açıkhava Rekreasyon Alanlarının kullanım özelliklerinin belirlenmesi amacıyla yapılmaktadır. Lütfen size yöneltilen soruları doğru ve eksiksiz cevaplandırınız. Katılımınız için teşekkür ederiz.

(1) Mesleğiniz;.....
(2)Yaşınız; □ 14-25 □ 26-45 □ 46-65 □ 65 ve üzeri
(3) Eğitim durumunuz; □ İlkokul □ Ortaokul □ Lise □ Üniversite
(4) Ortalama aylık geliriniz; □ 0-100 Milyon TL. □ 100 Milyon TL.-250 Milyon TL. □ 250 Milyon TL.-500 Milyon TL.
□ 500 Milyon TL.- 1 Milyar TL. □ 1 Milyar TL.-ve üzeri
(5) Mesire yerine geldiğiniz yer; □ Isparta kent merkezi □ Isparta ilçeleri □ Isparta köyleri □ Diğer il ve ilçeleri
(6) Mesire yerine ne kadar uzaklıktan geldiniz; □ 0-10 Km. □ 10-50 Km. □ 50-100Km □ 100-daha üzeri
(7) Mesire yerine geliş sıklığınız; □ İlk defa geliyorum □ Birkaç kez geldim □ Sık sık gelirim □ Sürekli geliyorum
(8) Mesire yerine hangi ulaşım araçlarıyla geldiniz; □ Özel oto □ Yaya olarak □ Belediye otobüsü □ Ticari taksi
□ Motosiklet □ Bisiklet □ Diğer: .....
(9) Bu ziyaretinizi daha önceden planladınız mı; □ Evet planladım □ Hayır, tesadüfi olarak buradayım □Diğerleri:.....
(10) Bu ziyaretinizi kimlerle birlikte yapıyorsunuz; □ Ailemle □ Akrabalarımla □ Arkadaşlarımla □ Komşularımla □ Diğer:
(11) Bugün bu ziyaretinizi kaç kişi ile yapıyorsunuz; □ 1-4 Kişi □ 5-8 Kişi □ 8-12 Kişi □ 13 ve daha üzeri kişi
(12) Bugün bir başka alanı değil de, neden buraya gelmeyi tercih ettiniz;
□ Piknik yapmak için uygun bir olması, □ Monoton kent yaşamından uzaklaştıran sakin bir ortam olması,
□ Ormanlık ve ağaçlık bir alan olması, □ İçilecek temiz ve soğuk suyunun olması,
□ Çocukların oyun gereksinmesini karşılayabilmesi, □ Ulaşımı kolay ve yakın oluşu.
(13) Mesire yerindeki bu günkü kalış süreniz ya da kalacağınız süre; □ 0-2 Saat □ 2-4 Saat □ 4-6 Saat □ 6-8 Saat □ Bütün gün
(14) Mesire yerindeki zamanınızı ne şekilde değerlendiriyorsunuz; □ Dinlenerek □ Manzara seyrederek □ Piknik yaparak □ Yürüyüş
□ Okuyarak □ Sohbet ederek □ Doğayı inceleyerek □ Çocuklara oyun oynatarak □ Diğerleri.....
(15) Mesire yerinde bulunduğunuz süre içinde geziye çıkıyorsanız ortalama olarak kaç kilometreye kadar gidiyorsunuz; Lütfen yazınız;
.....Km.
(16) Yiyecek ve içeceğinizi yanınızda mı getirdiniz ? □ Yalnızca yemek getirdim □ Yalnızca içecek getirdim
□ Hem yemek, hem de içecek getirdim □ Hiçbir şey getirmedim
(17) Şu anda piknik yapıyorsanız mangal yaktınız mı ya da yakacak mısınız ; □ Evet □ Hayır
(18) Piknik sırasında her türlü temizlik için hangi tip temizleyici kullanıyorsunuz ?
□ Sabun □ Sabun ve deterjan □ Yalnızca su □ Diğerleri
(19) Mesire yerinde satılan yiyecek ve içecek fiyatlarını nasıl buluyorsunuz;
□ Ucuz □ Normal □ Pahalı
(20) Bugün için burada yaptığınız harcama miktarı ne kadardır; □ Harcama yapmadım
□ 0-1 000 000 TL. □ 1 000 000 TL- 5 000 000 TL. □ 5 000 000 TL.-10 000 000 TL. □ 10 000 000 TL. ve üzeri
(21) Mesire yerinin kullanım kapasitesi yeterli midir;
□ Evet □ Hayır □ Kısmen
(22) Mesire yerinden memnun musunuz; □ Evet □ Hayır □ Kısmen
(23) Mesire yerindeki tesisler yeterli midir: □ Evet □ Hayır □ Kısmen
(24) Bu alana ne gibi ilave tesisler yapılmalıdır;
□ Çeşme □ Büfe □ Kırkahvesi □ Yürüyüş yolları
□ Spor tesisleri □Tuvalet □ Çocuk oyun parkları □ Diğer; .....
(25) Hangi günlerde bu rekreasyon alanına geliyorsunuz ya da gelmeyi istersiniz;
□ Hafta sonları □ Hafta içi □ Dini ve milli bayramlarda □ Gün ayrımı yapmıyorum
(26) Daha çok hangi mevsimlerde bu rekreasyon alanına geliyorsunuz ya da gelmeyi istersiniz;
□ İlkbahar □ Yaz □ Sonbahar □ Kış
(27) Mesire yerine en erken hangi saatlerde gelmeyi yeğlersiniz;
□ 08-10 Saatleri □ 10-12 Saatleri □ 12-14 Saatleri □ 14-16 Saatleri
(28) Mesire yerine en erken hangi saatlerde ayrılmayı yeğlersiniz;
□ 16-18 Saatleri □ 18-20 Saatleri □ 20-22 Saatleri □ 22-24 Saatleri
(29) Ormanda dinlenme amacıyla aşağıda özellikleri sayılan şu ağaçlardan hangisini tercih edersiniz;
□ Altları bol güneşli boylu ve seyrek ağaçları
□ Altları yarı gölgeli boylu ağaçları
□ Altları tam gölgeli, boylu ve sık ağaçları
(30) Orman ve ağaçlar üzerinizde nasıl bir etki yapar;
□ Dinlendirici □ Huzur verici □ Mutluluk verici
□ Rahatlatıcı ve sakinleştirici □ Günlük sıkıntıları unutturucu □ Diğer;.....